

5. Демська-Будзуляк Л. Драма свободи в модернізмі. Пророчі голоси драматургії Лесі Українки: монографія. - К. : Академвидав, 2009. – 181с.
6. Кармазіна М. Леся Українка - К. : Альтернативи, 2003. - 416 с.
7. Костенко А. Леся Українка. - К. : А.С. К., 2006. - 511 с.
8. Леся Українка Лісова пісня // Леся Українка Твори в двох томах. – Т. 2: Драматичні твори. – К.: «Дніпро», 1979. – С. 123-281.
9. Петров В. Лісова пісня // Їм промовляти душа моя буде: „Лісова пісня» Лесі Українки та її інтерпретація / упоряд. В. Агеєва. - К. : Факт, 2002. – С. 149-171.
10. Погребенник В. Ф. Народною творчістю натхненна. - К. : Знання, 1990. – С. 3-19.
11. Турган О. Міфопоетична семантика зооморфних образів у художній системі Лесі Українки Слово і Час. - 2005. - № 8. - С. 9-15.
12. Франко І. Леся Українка // І. Франко Зібрання творів: у 50-ти т. – К.: Наукова думка, 1981. – Т. 32. – С.254
13. Хороб С. Неоромантизм Лесі Українки в контексті західноєвропейської модерної драми // Українська література в загальноосвітній школі. - 2003. - № 5. - С. 33-38.

Кирилюк А.

Науковий керівник – доц. Вашиків Л.П.

УКРАЇНСЬКА СМІХОВА ТРАДИЦІЯ В ХУДОЖНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО

Національна специфіка гумору є історично змінною, вона зумовлена постійними зрушеннями в соціально-політичному та економічному житті народу. І хоч вивчення сміхової культури в історичному контексті ще не стало предметом глибинної уваги істориків, проте ця проблема розглядається у багатьох працях.

Значний внесок у розвиток сміхової традиції зробив Степан Васильович Руданський. Його роль у розвитку української літератури загалом та сміхової культури зокрема розглядається у таких працях та книгах: Франко І. «До студій над Степаном Руданським», «Студії над Степаном Руданським. «Ні зле, ні добре», Сиваченко М. «Студії над гуморесками Степана Руданського», Колесник П. «Степан Руданський», Гончарук Л. «Деякі текстологічні проблеми С.Руданського», Цеков Ю. «Степан Руданський», Єфремов С. «Історія українського письменства ХІХ століття», Приходько І. «Українські класики без фальсифікації», Герасименко В. «Степан Руданський: життя і творчість», Пільгук І. «Степан Руданський: нарис життя і творчості», Подранецька Н. «Вічно живі співомовки Степана Руданського», Чопик Р. «Сміх від Степана» тощо.

Маючи на меті у статті з'ясувати особливості функціонування української сміхової традиції у творчості Степана Руданського, ставимо перед собою такі завдання: охарактеризувати особливості інтерпретації української сміхової традиції у творчості Степана Васильовича Руданського та окреслити його роль у розвитку української сміхової культури.

Сміхова культура є невід'ємним складником духовної культури народу. В її основу покладено фольклор, адже саме він найяскравіше відбиває національну психологію, національну свідомість народу, він є носієм і втіленням народної мудрості, світогляду, його ідеалів.

Очевидним стає той факт, що у співвідесенні гумору з іншими видами комічного перший явно домінує. Гумор українців, у порівнянні з росіянами, набагато благородніший, тонший і не такий принизливий. Українці не мають на меті висміяти чи образити саму особистість. Вони лише таким чином натякають на пороки цієї людини і дають їй шанс на виправлення. Цим наш національний гумор і відрізняється з-поміж інших. Українці знають естетичну міру сміху і завдяки цьому вони розширюють та вдосконалюють сферу естетичного.

У розвитку української сміхової культури, як і культури будь-якого іншого народу, виокремлюються певні етапи, які характеризують особливості сміхової традиції тогочасного періоду.

І.Я. Франко у своїй праці «До студій над Степаном Руданським» зазначав, що Степан Руданський належить, без сумніву, до найбільш талановитих українських поетів серед тих, що

появилися по смерті Шевченка. Він відіграв визначну роль в історії української літератури своїми гумористичними поезіями. Степан Васильович Руданський сприйняв і розвинув традиції гумору та сатири своїх попередників. Він виробив власний стиль комічного зображення типових явищ життя. Для нього гумор був не самоціллю, а засобом викриття потворних явищ у суспільстві. Не всі його гумористичні поезії мали однакову цінність. Траплялись і не зовсім вдачі гуморески, зміст яких не виходив за межі вузько побутових епізодів. Але у переважній більшості гумористичні поезії Руданського відповідали на злободенні питання життя. Сюжети гуморесок Руданського стислі. Поет подає окремі епізоди життя людини, підкреслює комічні ситуації, в які вона потрапляє. Так вважає дослідник творчості С.Руданського І.Пільгук.

З надзвичайною майстерністю автор розкриває нам широкі картини людських стосунків чи не в усіх суспільних верствах; висміює він і духовенство, і церковну проповідь і богослужіння; висміюються гоноровиті претензії дрібного панства, моральна неперемінливість носіїв панівної субкультури, виводяться різноманітні комічні ситуації у взаєминах статей тощо.

У гуморесках Руданського відображено (значною мірою послідовно й систематично) невір'я найширших верств народу в цілий ряд офіційно пропагованих забобонів, у доцільність смислу тих чи тих інституцій і цим самим засвідчено вищий, порівняно з попереднім періодом, ступінь духовної свободи в суспільному середовищі того часу.

Співомовки С.Руданського – це відповідь українського письменника поетичним словом-зброєю на животрепетні питання часу. Художня ідея гуморесок позначена ризикованим для своєї доби світоглядним, жанровим і стильовим новаторством. Послідовниками С.Руданського у жанрі співомовки були І.Франко, В.Самійленко, І.Манжура, С.Крижанівський, П.Ребро.

Сміх Степана Руданського, з одного боку, був породженням народної поетичної традиції, а з іншого – викривальної традиції І.Котляревського, Г.Квітки-Основ'яненка, особливо ж – гнівної сатири Т.Шевченка.

Гумор поета не був перейнятий смутком, тугою, безперспективністю. Навпаки, він кликав до боротьби із соціальною несправедливістю, забобонами і темнотою.

Співомовки митця значно переважають твори інших гумористів простотою вислову, влучністю характеристик. Григорій Латник у передмові до видання творів письменника зазначив: «Я вважаю гуморески-співомовки Степана Руданського гідними порівняння з книжкою великого французького письменника-гуманіста доби середньовіччя Франсуа Рабле «Гаргантюа і Пантагрюель».

Уміння відгукуватися на різноманітні життєві явища, підкреслювати в них характерні деталі, знаходити навіть у повсякденних дрібних фактах типові риси дійсності – все це становить сильні сторони гумористичних поезій С.Руданського. На думку дослідника М. Бондаря, саме в них найвиразніше проявилися грані його таланту й прискіплива художня спостережливість, відтворення динаміки ситуації, увага до характеристичності поведінки нового людського типу.

Якщо говорити про справді реальний внесок поезії С. Руданського в духовне, ідейне зростання нашого народу, то необхідно акцентувати увагу на співомовках, об'єктом яких стало далеке від благочестя й аскетичної стриманості життя духовенства.

У співомовках відбився весь складний світ внутрішньо-церковних стосунків, розкрита безглуздість багатьох догматів. До С.Руданського, а нагадаємо, що він син священика, і сам закінчив духовну бурсу і семінарію, ніхто з українських письменників не робив релігію однією з цілей для осміяння.

Степан Васильович Руданський відіграв велику роль у становленні української літератури загалом та української сміхової традиції зокрема. Талант С.Руданського хоч і не піднявся до світових висот у тих жанрах, в яких мала б виявитися його оригінальна особистість, проте заявив про себе з неабиякою силою у тлумаченні фольклорних творів і в українській гумористиці, яка, почавши від Руданського свою історію, і досі перебуває під його впливом. Найвищі досягнення сучасної віршованої гумористики лише тоді здобувають справжню популярність і любов народу, коли в них незримо діють генетичні зв'язки зі співомовками Руданського.

Він і сам, можливо, не здогадувався, що перші вдачі поетичні вправи виводять його в коло найбільших митців гумористичного жанру. Але більш як столітнє життя поетових

співомовок підтвердило, що він щасливо знайшов жанр свого найвищого художнього вияву і довів дивовижну оригінальність цих простих творів, що зробили настільки впізнаваною літературну постать українського митця.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Латник Гр. Український Рабле // Руданський Степан. Усі твори в одному томі. — Київ — Ірпінь: Перун, 2006. — 520 с.
2. Руданський С. Твори: В 3 т. — К., - Наукова думка. — 1973. — Т.1. — 446 с.
3. Сверстюк Є. Іван Котляревський сміється // На святі надій. Вибране., К., 1999. — с.253-282.
4. Франко І. До студій над Степаном Руданським // Франко І. Збір. тв.: У 50-ти т. — Т. 28.— К., 1980. — с.219-222.
5. Франко І. Студії над Степаном Руданським. «Ні зле, ні добре» // Франко І. Збір. тв.: У 50-ти т.т. — Т. 28.— К., 1980. — с. 299-303.
6. Чопик Р. Сміх від Степана // Укр. літературознавство: Міжвід. наук. зб. / Редкол.: Т.Ю.Салига, І.О.Денисюк, Г.Г.Пехник та інші. — Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2006. — Вип. 67. — с.256-259.

Вовк О.

Науковий керівник – доц. Штонь О. П.

АКТУАЛІЗОВАНИЙ ЛЕКСИКОН ЯК РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ВЕРБАЛЬНОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ КАРТИНИ СВІТУ ОКСАНИ ЗАБУЖКО У ПОЕЗІЯХ АВТОРКИ

Поетичний світ Оксани Забужко є надзвичайно глибоким та символічним. Її твори вирізняються особливою емоційністю, неоднозначністю образів, навіть деякою категоричністю. Велика кількість художніх засобів, нашарування епітетів та метафор, різних видів лексики у віршах виділяють доробок поетеси серед творчості інших авторів, надаючи їй самобутності та неповторності.

За важливістю та резонансністю творчість Оксани Забужко можна поставити в один ряд із творчістю О. Кобилянської, Лесі Українки, Л. Костенко, адже доробок поетеси не вписується в рамки просто «жіночої літератури». Перш за все, вона є філософом слова. І ця філософія присутня не лише у есеїстичних працях, вона цілком пронизує прозу та поезію Оксани Забужко.

Життя і творчість авторки викликають зацікавлення багатьох сучасних дослідників. Серед тих, хто приділив найбільше уваги тим чи іншим проблемам, можна назвати Є. Нахліка, Н. Зборовську, Л. Таран, В. Агеєву, Т. Тебешевську-Качак, О. Карабльову, В. Неборака, Н. Білоцерківець, В. Рубана, С. Павличко, Г. Біберову та ін.

Найвагомішим засобом суб'єктивації поетичного тексту та самобутнім виявом ідіостилю письменника, як зазначає У. Міщук, є вербально-семантичний рівень. Основою ідіолекту (ідіостилю) є словник мовної особистості, який складається з актуалізованих лексиконів (АЛ), що «репрезентують вербальну «сітку» індивідуальної картини світу» [2, 92]. Реалії життя, природи, побуту тощо набувають чіткої конкретизації через використання поетами номінативів, які підпорядковуються заданому актуалізованому лексикону.

Метою нашої статті є аналіз поетичного словника Оксани Забужко, що репрезентує індивідуальну мовну картину світу письменниці.

В індивідуальному лексиконі Оксани Забужко «ядром» мовленнєво-мисленнєвої діяльності є ліричний філософський стрижень, завдяки якому поетеса вибудовує кілька наскрізних образів (наприклад: образи жінки, поета, міста), що пронизують її вірші.

Надзвичайно виразно у поезіях Забужко проступає **образ самотньої жінки**. Найбільш характерним для поетеси є розкриття цього образу через використання номінативів на позначення частин тіла, речей побутового вжитку, одягу тощо. Вступаючи у зв'язок з епітетами, ці номінативи творять метафоричні сполуки, за допомогою яких Забужко емоційно увиразнює картину самотності. Так, у вірші «Жінка з цитринами» [1, 37-38] цілісний образ жінки і її душевного стану творять такі метафоричні сполуки, утворені поєднанням епітета та номінатив: «чайник, *самітний і хворий*», «*очі, німі і безвиразні*», «*замислений сніг*» тощо.